

Terveydenhuolto suomalaisessa sopimustuotantopohjaisessa broilerintuotannossa

Tausta

Tuotantoeläinten terveydenhuolto on eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämistä ja edistämistä, jolloin myös tuotantoyksikön taloudellisen tuloksen parantaminen on mahdollista.

Eläinten terveydenhuolto on konkreettinen osa kansallista laatustrategiaa: terveydenhuollon keinoin voidaan kehittää myös elintarvikkeiden kokonaislaatua, kuluttajaturvallisuutta, kotimaisen tuotannon kansainvälistä kilpailukykyä ja samalla säilyttää hyvä eläintautitilanne sekä parantaa eläinten hyvinvointia.

Broilerituotannossa ei ole kansallista terveydenhuoltojärjestelmää, vaan sen aktiivinen terveydenhuolto muodostuu tiiviistä sopimustuotantoon perustuvasta toiminnasta ja seurannasta, ei niinkään yksittäisistä eläinlääkärikäynneistä.

Pohjana kunkin tahon tekemälle terveydenhuollolle on vahva kansallinen yhteistyö, kansalliset ohjeet ja terveydenhuollon tavoitteet. Siipikarjatilojen terveydenhuollon kansallisesta koordinaatiosta vastaa Eläinten terveys ETT ry. Suomen Broileryhdistys ry on kaikkien broilerialalla toimivien yhteinen keskusjärjestö.

Tuotantosopimus

- Elintarvikeyrityksen palkkaama eläinlääkäri on kaikkien sopimustilojen hoitava eläinlääkäri.
- Käytössä ovat tuotantotapaohjeet ja laatuksikirjat, joita sopimus velvoittaa noudattamaan.
- Broilerit hankitaan aina tuotantoketjusta, jossa emojen rokotukset ja tautiseuranta ovat kunnossa.

Tuotanto- ja teurastulosten seuranta yritysten tietojärjestelmien kautta

- Tuotannosta tehdään jatkuvaa tulosseurantaa.
- Lihantarkastuksen hylkäysten syy- ja seuraussuhteita analysoidaan sekä tilakohtaisesti että koko tuotantoketjun osalta. Tuloksia hyödynnetään toiminnan kehittämisessä.
- Tarvittaessa tehdään tilakäyntejä (eläinlääkäri tai neuvoja, tarvittaessa molemmat) ja tarkempaa kasvatuserien seurantaa sekä annetaan neuvontaa tuottajille.
- Tilakäyntien lisäksi neuvontaa annetaan myös etäyhteyksin sekä puhelimitse että etäpalavereissa.
- Tarvittaessa ryhdytään toimenpiteisiin, esimerkiksi tilalla tehdään lintujen patologisanatomisia tutkimuksia ja toimitetaan lintuja tarkempiin tautitutkimuksiin.
- Tietojärjestelmät tuottavat laatutietoa lintujen terveyden ja hyvinvoinnin osalta. Tiedot kootaan kansalliseksi tilastoksi elinkeinon käyttöön ja osa tilastoista jaetaan julkisesti.

Tilakäynnit

- Tilakäyntejä tekevät sekä yrityksen eläinlääkäri että alkutuotannon neuvojat.
- Tilakäyntejä tehdään tilakohtaisen tarpeen mukaan
 - tuottajan pyynnöstä
 - tulosseurannan perusteella
 - teurastietojen perusteella
 - tilavalvonnassa esiin tulleiden huomioiden perusteella
 - akuutissa tautiepäilytilanteessa
 - laboratoriotutkimusten perusteella.

- Tiläkäynneillä seurataan ja havainnoidaan lintujen terveyttä, hyvinvointia, olosuhteita ja sovittujen toimintatapojen noudattamista. Tarvittaessa ohjeistetaan tuottajaa ja autetaan ongelmatilanteiden selvittämisessä.
- Kaikki tiläkäynneillä saatava tieto on hoitavan eläinlääkärin käytettävissä lintujen terveyden ja hyvinvoinnin seurantaan sekä kehittämiseen.
- Biocheck-tautisuojauskartoitus tuottaa tietoa tilojen tautisuojauksen vahvuuksista ja heikkouksista.

Terveyden seuranta ja hoito

- Yksi tai kaksi siipikarjaan erikoistunutta eläinlääkärinä pystyy seuraamaan käytössään olevan edellä kuvatun tiedon avulla koko tuotantoketjun tilannetta.
- Lintujen terveyden- ja tautitilanteen seuranta perustuu suunnitelmalliseen näytteidenottoon ja -tutkimukseen.
- Emoaineiden terveydenseuranta (ESBL, salmonella, tuontikaranteeni ja -tutkimukset, muut terveydenseurantatutkimukset ja rokotuseuranta) varmistaa koko tuotantoketjun terveyttä ja elintarviketurvallisuutta.
- Aktiivinen yhteistyö Ruokaviraston laboratorio- ja tutkimuslinjan kanssa vahvistaa tilakohtaista ja kansallista tautiseurantaa ja terveyden ylläpitoa. Kattava tautiseuranta on resistenssiseurannan perustana.
- Siipikarjan terveyttä ja hyvinvointia koskeva yritysten välinen yhteistyö mahdollistaa kansallisesti tehokkaan tautisuojauksen ylläpidon ja ongelmatilanteisiin reagoinnin.
- Mikrobilääkkeiden käyttö perustuu tautidiagnoosiin ja herkkyysmäärittelyyn. Teurastamoiden eläinlääkärit ovat sitoutuneet noudattamaan kansallisia [mikrobilääkkeiden käyttösuosituksia](#) (Ruokavirasto) sekä [siipikarjaelinkeino linjausta](#), jolla rajataan kokonaan pois ihmisille kriittisen tärkeät mikrobilääkkeet (ETT ry 2019).
- Mikrobilääkkeiden käyttöä broilerituotannossa seurataan kansallisesti ja julkaistaan ETT ry:n toimesta. Seuranta on tehty vuodesta 2007 alkaen.
- Siipikarjan terveystilannetta ja hyvinvointia seurataan myös aktiivisen kansanvälisen yhteistyön kautta.

Virallinen valvonta tukee terveydenhuoltoa

- Teurastamolla Ruokaviraston tarkastuseläinlääkäri valvoo eläinten hyvinvointia ja hyvinvointi-indikaattoreita, elintarviketurvallisuutta sekä tautitilannetta.
 - Valvonnan tulokset ovat yritysten eläinlääkärien käytössä ja terveydenhuollon tukena.
 - Tarkastuseläinlääkärit ja yritysten eläinlääkärit tekevät jatkuvaa yhteistyötä.
- Virkaeläinlääkärin salmonellavalvontakäynti
 - Yrityksen ulkopuolinen virkaeläinlääkäri käy tilalla kerran tai kahdesti vuodessa (kunnan- tai valvontaeläinlääkäri). Käynnin yhteydessä valvotaan lintujen hyvinvointia, tautisuojausta, pito-olosuhteita, haittaeläintorjuntaa ja kirjanpitoa sekä otetaan viralliset salmonellanäytteet.
 - Siipikarjan salmonellavalvontakäynnin tarkastuskertomus toimitetaan elintarvikealan yrityksen käyttöön.
- Virallinen tautivalvonta tuottaa tietoa kansallisesta tautitilanteesta terveydenhuollon käyttöön.
- Eläinten hyvinvointitarkastuksia tiloille tekevät aluehallintovirastojen eläinlääkärit

Koulutus

- Sopimustuottajille järjestetään koulutusta yritysten ja eri hankkeiden toimesta. Koulutukset tukevat keskitetyn terveydenhuollon toimivuutta.